

En levande landsbygd i Näselfrossas gränstrakter

En stående sensommardag i slutet av september samlades 38 deltagare vid Jämshögs Folkhögskola. Det var äntligen dags för ett arrangemang i Föreningen Näselfrossas regi – vi hade väntat länge i år... En kultur-geografisk medlems- och arrangörsdag i de sjörika gränstrakterna mellan norra Skåne och Blekinge väntade. Temat för dagen var ”Landsbygdens avveckling eller utveckling, eller bara förändring?” Färdledaren Johnny Karlssons berättade och diskuterade olika gårdars och bebyggelsers förändring utmed resan.

På väg mot skogarna passerades Nebbebodagården, vars stora mangårdsbyggnad flyttades från Nebbeboda till Lilla Holje, i västra Olofström, på 1960-talet. (Där finns väggmålningar bevarade och här bedrivs restaurangverksamhet.)

Första stoppet gjordes vid Brokamåla gård. Där pågick full aktivitet med att planera för ett ”jaktevent”. I gårdens närhet finns totalt 40 sjöar. Den har under senare år genomgått en stor förvandling och vänder sig numera till både jakt- och fiskeintresserade turister, ofta från Tyskland. Här finns också övernattnings- och konferensmöjligheter.

Vi fortsatte längs den slingrande Nytebodavägen, ett exempel på historisk transportväg där man inte får ha alltför lätt att bli åksjuk. Färdledaren kallade dock vägen angenämt krokig och diskuterade den i ett kulturarvsperspektiv. Vad betydde de små krokiga vägarna för befolkningens överlevnads- och arbetsmöjligheter? Historiskt var det stenindustrin som födde folket i trakten, idag är det stålindustrin.

Så småningom passerade vi Nebbeboda skolor intill Braxnagylet. Skolan blev Harry Martinsons tillflykt under i övrigt riktigt svåra förhållanden som utackorderad på olika gårdar i närheten. Vidare passerade vi Martinsons födelsehem i Nyteboda invid sjön Immelns östra strand. Strax nådde vi Örsnäs hembygdsgård där vi bl.a. fick höra berättas om Idas torn (centralt i Harry Martinsons böcker). Gården ägs idag av en stiftelse som med många frivilliga krafter ser till att den bevaras i ursprungligt skick.

Johnny Karlsson och Anders Hernbecker visar upp bild på Idas torn i porten på Örsnäs gård. Foto: Nilla Nilsdotter-Linde

På höjderna ovanför Örsnäs byggdes i början av 1900-talet ett trätorn som användes av geodeterna för att kartera Sverige. Under sin tid i Mjönäs fascinerades Harry Martinson av tornet och signalisten Ida Alexandersson. Till och från dyker Idas torn upp i Martinsons böcker. Läs i Staffan Söderbloms bok *Harry Martinson* (Natur och Kultur, 1995) där han kallar det ”en listig metafor”.

Nästa anhalt var en bit norrut på Filkesboda gård. Med en underbar utsikt över Filkesjön bedrivs här idag en mångfacetterad verksamhet med bl.a. uppfödning av hjortar, mufflonfår och nötkreatur, skogs- och gräventreprenad, uppsättning av rovdjurssäkra stängsel och vilthantering. Gårdens produkter förmedlas både via REKO-ringen och närliggande butiker. Därefter var det dags för en god lunch på Breanäs med en vidunderlig utsikt över Immeln.

Utöver kommentarer om gårdarnas öden och förändringar diskuterades året som gått och planer framöver inom Föreningen Nässel-frossa. Alla hoppas vi innerligt att vi ska kunna genomföra kulturveckan Nässel-frossa i slutet av juni 2021. Dagens kulturresa inspirerade även några nya arrangörer att medverka i kommande arrangemang, vilket är mycket värdefullt. Temat ”Träd oss nära” kvarstår för 2021.

På återresan passerades Ranviken. Denna del av Immeln anknyter på ett speciellt sätt till Harry Martinson, då han som mycket ung rodde studenter hit då de här letade efter växten sjönöt, *Trapa natans*. Denna växt var ett speciellt eftertraktat samlingsobjekt för herbarier, den samlades ”för poängers skull” skrev Harry Martinson. Sjönöten är numera försvunnen ur den svenska floran.

Det avslutande besöket skedde på Örnans gård, Skånes första kulturreservat etablerat 2006. Begreppet kulturreservat har funnits sedan 1999. Det är en motsvarighet till naturreservat, ett skydd av ett större område med kulturhistoriska värden. Det kan vara ålderdomliga odlingslandskap eller parker, byar eller gårdsmiljöer. Gemensamt för kulturreservaten är att landskapet tydligt har skapats av människan.

Nilla Nilsson-Linde och Johnny Karlsson

Kulturveckan Nässel-frossa

Salje- och Martinson-sällskapens betydelse för Föreningen Nässel-frossas bildande år 2008 kan inte överskattas. Varje år sedan dess (utom i år då Corona satte stopp) har det anordnats en kulturvecka i Olofström med omnejd som har samlat ett mycket stort antal besökande veckan efter midsommar. Visst har största andelen besökare kommit från landets södra delar, men mera långväga gäster brukar också dyka upp. Arrangörerna uppvisar år efter år en imponerande uppfinningsrikedom med nya teman som Över stock och sten, Jorden vi ärvde, Eld & lågor, Vid vattnet, Kvinnan och demokratin, Världens klimat – Vår miljö, I flyktens spår etc.